

Locuint'a Redactorului:
si
Cancelari'a Redactiunii:
e in
Strat'a Morariloru Nr. 13.

FEDERATIUNEA

Diurnalu politicu, literariu, comercialu si economicu.

Va esî Marti-a, Joi-a, Sambet'a si Dominec'a, demaneti'a.

Pretulu de Prenumeratiune:
Pre trei lune . . . 4 fl. v. a.
Pre siese lune . . . 7 fl. 50 cr.
Pre anulu intregu . . . 15 fl.

Pentru Romania:
4 galb. pre ann. — 2 galb. pre 1/2
de ann. — si 1 galb. pre 1/4 de ann.

Pentru Insertiuni:
10 cr. de linia, si 30 cr. taps'a tim-
brale pentru fiesce care publicati-
une separatu. In Loculu deschis
20 cr. de linia
Unu esemplariu costa 10 cr.

Pest'a, ^{29 aprile.} ^{11 maiu.} 1868.

Unele diurnale pretindu a sci câ prim'a esplosiune a vulcanului, ce fierbe de atât'a tempu in oriinte, se va intimplâ la confiniele Serbici, si inca in lun'a iuniu s'eu iuliu. Altele éra, mergu si mai departe afirmandu, câ cunosc chiari si intregu planulu ce Turci'a voiesce a urmâ erupendu resboiulu cu Serbi'a. Sciri de feliulu acest'a se fabrica de altmintrea in totu tempulu, de multe ori si candu nu este chiari nesi o cauza pentru turburarea pazei. In impregiurârile de fatia inse, lumea este dedata a da asturfelu de sciri mai multa insemnetate, si nu fâra cuventu, mai alesu daca considerâmu, câ lav'a d'in oriinte clocotesce acum de multu tempu, si candu va totu trebue s'eu erumpa. Cu tote aste-a nu ni vine a crede s'eu aiba Turci'a curagiulu a incepe resboiu contra cui-va, si asiè daca are ce-va planu, apoi acel'a va fi zai multa pregatirea moribundulu de a da celu d'in urma semnu de vietia, mai multu ore care planu de apesare pentru a nu mori cu rusine.

Dara in urma fie ori cum, cutrieratur'a d'in oriinte va atinge mai de aproape pre Romani'a, carea prim' urmare are mai multa cauza de a fi interesata de tote miscamintele câte se dau pre fatia in oriinte, si cu raportu la oriinte. Si aci nu potemu s'eu nu apostrofâmu detorint'a totoruru fratiloru nostri de d'incolo, de a pune cu totii umeru la umeru pentru pregatirea spre ori ce eventualitate. Nu potemu s'eu nu intonâmu nedemn'a tienuta a opozitiunei d'in Romani'a. Stimâmu parerile totorura, si tienemu de lipsa opozitiunea, carea inse nu pote fi fâra scopu salutariu, ci are frumos'a misiune de a direge ce vede câ nu merge bine; dar' apoi a invenovatî pre guvernulu, acum câ e muscalu, acum câ e francesu, acum câ e jidovu, acum mai scie „Tr. C.“ ce, credemu, câ e mai multu de câtu lucru fâra scopu, credemu câ nu insemna alt'a de câtu a cercâ nodu in papura, mai alesu dupa ce tota lumea scie, câ guvernulu actualu are mai pre susu de tote interesulu si fericierea patriei si a natiunei romane. Ar' fi tempulu ca domni' acei-a, cari paru a nu avè alta misiune: de câtu a sbiera contra guvernulu, fie acel'a ori caerele, si contra acteloru acelui-a, fie acele-a ori câtu de salutarie, s'eu recunosc odata câ prin acest'a, daca nu stricare, dara vre unu servitiu nu se face nece de câtu intereselor patriei si natiunei. Tempurile suntu grele si si mai grele, ne amenintia, intrebuintati-ve, domniloru, luminele dvostre pentru intarirea intregulu si nu pentru slabirea lui, câ-ci si se va cere odata seama si dvostre ca si altor'a. —

Atentiunea politiciloru d'in Prusi'a se concentrase septeman'a trecuta mai numai la parlamentulu germanu de vama, intrunitu in asiè numit'a „metropola intiehgintiei“, preste putienu pote si metropola politica a intregi Germaniei; antâiulu parlamentu, compusuu pe bas'a alegeriloru directe, in care reprezentantia adevzata a poporulu germanu, celu putienu prin form'a exteriora cauta a dà unu slabu relesu natiunii diferiteloru staturu germane sub o conducere centrala unifica. Câte sperantie va fi produsu acestu parlamentu in inimele infocate a le mariloru natiunalisti germani; câta spaima va fi insuflatu acestu parlamentu fricosiloru si egoistiloru potentati in celdu vro 30 staturu germane, a caroru tronu si corona începe a se clatinâ, sguduita de ventulu nerecunoscibilu alu erei noue, ce cutriera Europ'a de la sudu la nordu, derima imperiele evului mediu, basate pe fortia, si creeza staturu pe fundamentu cu multu mai solidu, pe principiulu atractiunii elementorulu organice, — pe principiulu natiunalitatiloru! Câte grigiriri a causatu acestu parlamentu in staturile incalcinate cu poporatiuni poliglote, o vediarumu pre

chiaru d'in tienut'a inversiunata a diuaristice austriace d'in dfilele trecute si ne potemu convinge asta-di d'in strigatele de triumfu, ce le intoneza totu acea diuaristica, vedindu-si satisfacute malitiosele dorintie cu ocaziunea desbateriloru in parlamentulu de vama despre adres'a câtra regele Prusiei, ce-o proieptase partid'a liberaliloru natiionali.

Fraciunile parlamentulu nu s'au potutu unî; natiionalii tieneau mortisulu la adresa, germanii de sudu nu voiâu s'eu se lase odata cu capulu de simpl'a ordine a dfilei, si partid'a progresistiloru inca aveà in petto una ordine de dî motivata. Fusiunea incercata se finî cu o confusiune totala, si asiè, dupa cum amintisemu, propunerea adresei cadu cu o majoritate de 36 voturi. In or'a d'in urma foiele natiunale staruira d'in respoteri a scote ce-va capitalu politicu d'in amenintiarile presei francese, dar inzedaru, câ-ci regimulu Prusiei observâ o tienuta forte rezervata, pote d'in respektu fatia cu sensibilitatea cabinetulu d'in Parisu.

Pretensiunea ministrulu presiedinte d'in Angli'a, Disraeli, ca regin'a s'eu desolve parlamentulu, dupa ce nu primî demisiunea ministerulu, fu aspru mustrata de Gladstone, care cu dreptu se mira, cum unu guvernulu, contra câru-a s'a espresu parlamentulu atâtu de chiari, vine a cere desolvarea cestui d'in urma? Cu tote aceste-a ministerulu Disraeli domnesce inca, eludendu prassea constitutiunale de pana acum.

Dieta Ungariei.

Siedint'a casei deputatiloru, d'in 8 Maiu.
(Urmare d'in nr. trecut.)

Mai amintimu aci, câ lui Székely, care dîsese, la § 7., cumcâ numindu-se congresulu rom. gr. or.: „natiunale“ s'ar confundâ releg. Romaniloru uniti si neuniti, i-a respunsu pre scurtu

S. Borlea: ca s'eu binevoiesca vorbitoriulu a cetî testulu proieptulu, acolo e pusu apriatu „religiunea gr. orient.“, éra religiunea Romaniloru uniti se numesce „gr. cat.“; asiè dara prin cuventulu „natiunale“ nu se va face nici una confusiune intre Romani si potu fi odihnuti toti acei-a, cari dora aru mai avè scrupulu. Altcum aici sunt deputatii romani gr. cat. ei abuna s'eu si-aru radica cuventulu, daca aru avè ce-va scrupulu in ast'a privintia.

Dup'acestu incisu venimu la continuarea siedintiei. (§ 8.)

Maniu credo, câ substernendu ministerulu acestu proieptu de lege, scopulu lui principalu a fostu, s'eu face dreptate beserecei. I-pare reu, câ pe langa tote staruintiele n'au potutu convinge pe s'eu despre dreptatea dorintiloru romane, si câ nu le-a sucesu a statori modulu de pocedere pe calea invoirii reciproce. Maniu face istoriculu desbinarii romaniloru in doue confesiuni; in sinodulu d'in a 1865 s'a enunciatu nedependint'a besericei romane de cea serbesca, si in urmarea aceea comunelê besericesci, locuite curatu numai de romani s'au scosu de sub ierarci'a serbesca si s'au pusu sub jurisdicțiunea ierarciei romane, ér comunelê mestecate, locuite si de romani si de s'eu au remasu si mai de parte sub jurisdicțiunea ierarciei s'erbesci pana atunci, pana candu la cererea unei s'eu altei pârti o comisiune mista, compusa d'in delegatii episcopiloru respectivi si ai direg atoriei, va complanâ caus'a acest'a in fati'a loculu. Detori'a acestoru comisiuni miste, in casulu candu incercârile de impaciuire n'aru avè nici unu resultatu, va fi a cercetâ dreptulu eschisivu de proprietate alu unei s'eu altei pârti asup'a averii besericesci nemiscatorie, si apoi conformu cercetâriloru acestor'a s'eu complanze caus'a. Acest'a e procedur'a legala de pana acum, santiuata si de maiestatea sa conformu cârei-a in 31 comune locuite cea mai mare parte de romani s'au si-incercatu despartirea, dar fâra resultatu, si cestiunile acestea accepta si asta-di deslegarea loru la ministerulu de cultu. Maniu stimeza precautiunea ministrulu de cultu, pentru câ n'a vrutu s'eu se mestec in causele acestea, dorese inse d'in parte-si, câ in casulu acest'a s'eu se observe ecuitatea, nu summum jus. Cestiunea proprietatii composesoratulu de pana acum — besericele comunale, locuintiele preotiesci, scolele, si fundatiunile spre scopulu acest'a, — nu se pote deslegâ asiè, ca posesorulu facticu de

fatia s'eu fia totu-odata si proprietariu. Acestea sunt motivele cari l'au facutu a propune unu amendamentu la paragrafulu alu optule-a.

Francoiscu Deák: Tote schimbârile de una importantia mai mare, precum este si separarea credintiosiloru de acea-si religiune, au consecinti'a naturale de a produce cestiuni nenumerate relative la droptu si avere. Aceste cestiuni, a dese ori, nu se potu complanâ in modu amicabile, si rechiamu, prin urmare, intrevinire judecatoriesca.

Punctulu meu de manecare este, ca aceste cestiuni s'eu se decida câtu se pote de iute; acestu-a este interesulu ambeloru pârti, cari, de siguru, nu voru voi a se tione de assiom'a vechia: qui habet tempus, habet vitam. Inse chiari si interesulu statulu pretinde, ca aceste cestiuni de droptu privatu s'eu se decida câtu mai curendu, fiindu câ scimu, si d. ministru o scie si mai bine, câ in unele comune, dupa despartirea metropolielor, s'au intemplat casuri scandalose, si inca chiari in locurile cele mai sante, i basereca si in apropierea ei, ace'a ce n'a potutu s'eu fia decatu spre miciorarea religiozetatii ambeloru pârti.

Intrebarea, la § 8, este: Care judecatoria va decide aceste cause?

Judecatoriile ordinare nu potu fi chiamate a statori a supr'a acestoru afaceri, d'in cauza câ, pre calea ordinaria a legi, tote comunelê — in numeru de 30 s'eu 40 — aru trebui s'eu si-incepa procesele la tribunalele loru ordinare, si fiindu câ aceste comune se tieu de mai multe comitate, in casulu acestu-a ar' urmâ, câ procesele s'aru incepe, in acel'a-si tempu la mai multe tribunale. Deci n'ar' potè s'eu resulte d'aci decatu confusiune si diformitate, cu privire atâtu la principiile de procedura, câtu si la pronunciarul sentintiloru.

Unde se va decide a supr'a impartirei proprietatii fundulu natiunale? a supr'a celoru 27 claustre, cari parte sunt in cottulu Szerém, parte in alu Aradului? si unde se va face apelatiune?

Remanu dara doue moduri: compromisulu si delegatiunea. Compromisulu nu este cu scopu, fiindu câ, precum ne areta esperient'a, prim compromise nu judeca de câtu unu omu singuru, presiedintele. Delegatiunea este dara singurulu mediu locu legalu pentru deciderea acestoru cause. Majestatea sa va delegâ, pre langa contrasemnarea ministrulu respectivu, una judecatoria anumita, care va decide a supr'a intereselor atâtu a le individiloru câtu si a le pârtiloru de religiunea gr.-orientale.

Dupa acest'a cuventare — ce o publicarumu numai in estrasu — d. Deák puse pre mes'a casei urmatori'a modificatiune a §-ului 8.

„§ 8. Ori-ce pretensiuni provenite d'in separarea ambeloru metropolie, in câtu nu s'aru potè complanâ prin convoire imprumutata, privesca acele metropoli'a intrega, s'eu diocesele episcopali, comunelê basericesci s'eu chiari si pre individi, — voru fi a se validâ, scutite de timbru si competintie, prin una judecatoria delegata, pre langa contrasemnarea ministrulu respectivu, prin Majestatea Sa. In procedere, delaturandu-se ori-ce alte remedie juridice, se va sustienè numai apelatiunea ordinaria la doue foruri.“ (Aprobare viua.)

Aloisiu Vladu primesce modificatiunea lui Deák, pre langa adausulu, ca afacerile cestiunate s'eu se pertrateze, in apelata, estu seriem.

Stojackovics se alatura, elu si consocii s'eu, pre langa amendamentulu lui Deák. Ar dorî numai ca, cu privire la formularea stilistica, in locu de „separarea celoru doue metropolie“ s'eu se puna cuventulu „infintiare.“ (Contradiceri. S'eu votâmu! Sgo, motu.)

Miletics nu primesce propunerea lui Deák, fiindu câ nimene nu pote fi opritu de la judele s'eu ordinariu.

Manojlovics si-retrage amendamentulu. Várady, Bónis, Stratimiroviciu renuncia la cuventu.

Babesiu vorbî mai lungu in contr'a propunerei lui Deák.

Balt. Halász si-retrage asiderea propunerea, cu atâtu mai virtosu, câ si elu a doritu delegatiunea unei judecatorie ordinare. Trateza, in câte-va cuvinte, objectulu, si si-esprime dorint'a, ca in loculu procedurê ordinare in scrisu, s'eu se intrebuinteze procedur'a verbale sumaria. (Sgomotu. S'eu votâmu!)

Presiedintele procede la votare, punendu mai antâiu intrebarea: daca se primesce modificatiunea comisiunei centrale relativa la § 8.? Majoritatea respunde câ nu. Urmeza amendamentulu lui Franciscu Deák. Dupa una desbatere lunga, cas'a primesce amendamentulu lui Deák cu adausulu lu

